

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 114g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 9 alin. (5) lit. b) din Legea cu privire la procuratură,
a textului „art. 266” de la articolul 270² alin. (2) din Codul de procedură
penală, a articolului 14 alin. (2) din Legea cu privire la activitatea poliției și
statutul polițistului și a punctului 16 din Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului
privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției
(competența materială a organului de urmărire penală)

CHIȘINĂU

6 decembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 12 iulie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 decembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a următoarelor prevederi:

- articolul 9 alin. (5) lit. b) din Legea cu privire la procuratură,
- textul „art. 266” de la articolul 270² alin. (2) din Codul de procedură penală,
- articolul 14 alin. (2) din Legea cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului și
- punctul 16 din Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției, în partea în care omit reglementarea și delimitarea competențelor materiale ale subdiviziunii specializate din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, care are calitatea de organ de urmărire penală, implicată în urmărirea penală desfășurată de Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl Silviu Potîrniche, parte în dosarul nr. 1-2006/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

3. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecătoare Djeta Chistol, de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

4. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza penală de învinuire a dlui Silviu Potîrniche de comiterea infracțiunii de furt.

5. În ședința de judecată din 15 iunie 2022, dl Silviu Potîrniche a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor menționate la § 1.

6. Prin încheierea din aceeași zi, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 16 Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 25 Libertatea individuală și siguranța persoanei

„(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

[...]”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

[...].”

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

(2) [...].”

Articolul 124

Procuratura

„(1) Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege.

(2) Atribuțiile Procuraturii sunt exercitate de procurori.

(3) Competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege.”

8. Prevederile relevante ale Legii cu privire la procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016 sunt următoarele:

Articolul 9

Procuraturile specializate

„[...]

(5) Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale este specializată în combaterea criminalității organizate, a terorismului și a torturii și are următoarele atribuții specifice:

[...]

b) conduce urmărirea penală în cauzele privind infracțiunile în care urmărirea penală este exercitată de către organele de urmărire penală ale organelor centrale de specialitate;

[...].”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 266

Competența organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne

„Organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lui prin ordonanța procurorului.”

Articolul 270²

Competența Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale

„[...]

(2) Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale conduce urmărirea penală în cauzele în care urmărirea penală este efectuată de către organele de

urmărire penală cu competența pe întreg teritoriul Republicii Moldova, menționate la **art. 266**, 268 și 269² din prezentul cod.

[...].”

10. Prevederile relevante ale Legii cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27 decembrie 2012 sunt următoarele:

Articolul 14

Subdiviziunile specializate ale Poliției

„[...]

(2) Prin ordinul ministrului afacerilor interne se înființează subdiviziunea specializată a Poliției, care va avea calitatea de organ de urmărire penală.

[...].”

11. Prevederile relevante ale Anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției nr. 547 din 12 noiembrie 2019 sunt următoarele:

[...]

16. În vederea îndeplinirii atribuțiilor specifice Poliției, la propunerea șefului Inspectoratului, prin ordin al ministrului afacerilor interne, se înființează subdiviziuni specializate, inclusiv subdiviziunea care va avea calitatea de organ de urmărire penală.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Autorul excepției susține că destinatarii legii nu pot prevedea care sunt competențele materiale ale organului de urmărire penală din cadrul Direcției Generale Urmărire Penală a Inspectoratului General de Poliție în sistemul organelor Ministerului Afacerilor Interne. De asemenea, competența Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale de a conduce urmărirea penală în cauzele în care urmărirea penală este exercitată de Direcția Generală Urmărire Penală a Inspectoratului General de Poliție este contrară scopului specializării procuraturii în discuție. În aceste condiții, are loc un conflict de competență între Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale și procuraturile teritoriale, ultimele având competența de a conduce urmărirea penală în funcție de locul comiterii infracțiunii.

13. Principiul legalității presupune că procuratura (inclusiv procuraturile specializate) și organul de urmărire penală se înființează prin lege și acționează în baza competențelor conferite acestora de către legislator. În acest sens, deși articolul 124 alin. (3) din Constituție stabilește că competențele Procuraturii trebuie stabilite prin lege, autorul notează că competența Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale de a conduce urmărirea penală nu este reglementată prin lege. Astfel, justițiabilii și avocații acestora nu pot cunoaște care infracțiuni cad sub incidența competenței materiale a Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale. Neclaritatea prevederilor în discuție afectează dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil. Respectarea regulilor procesului penal, inclusiv

a celor referitoare la competența materială, constituie garanția desfășurării unui proces echitabil.

14. Prin urmare, autorul excepției consideră că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 6, 7, 16, 20, 21, 23, 25, 26, 60 alin. (1) și 124 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului și a hotărârilor de Guvern, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea cu privire la procuratură, din Codul de procedură penală, din Legea cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului și din Hotărârea Guvernului privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate, ridicată de o parte într-un proces din fața instanței de drept comun, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. Curtea notează că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva criticilor invocate de autorul excepției.

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care o persoană este învinuită de comiterea infracțiunii de furt. Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea a analizat, prin prisma argumentelor autorului excepției, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 63 din 22 aprilie 2022, § 18).

21. Autorul excepției a menționat că textul contestat contravine articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 6 [*separația și colaborarea puterilor*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 25 [*libertatea individuală și siguranța persoanei*], 26 [*dreptul la apărare*], 60 alin. (1) [*Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ*] și 124 [*Procuratura*] din Constituție.

22. Cu privire la incidența articolelor 1 alin. (3), 6 și 7 din Constituție, Curtea a subliniat că, în acest caz, acestea comportă un caracter general și nu pot constitui repere individuale și separate (a se vedea DCC nr. 43 din 31 martie 2022, § 26; DCC nr. 63 din 22 aprilie 2022, § 20).

23. Cu privire la existența unei ingerințe în articolele 16, 23 și 54 din Constituție, Curtea reiterează că nu pot fi invocate de sine stătător. Pentru a fi aplicabile, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune

în operă prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 37 din 24 martie 2022, § 23; DCC nr. 43 din 31 martie 2022, § 26).

24. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea reține că acest articol nu-i garantează persoanei să fie investigat de către o anumită autoritate de investigație. Faptul că autorul pune în discuție concurența competențelor autorităților de investigație de diferit nivel nu reprezintă o problemă de drept constituțional, ci una de legalitate, care trebuie soluționată de către instanțele judecătorești. Din perspectiva articolului 20 din Constituție, este important ca legea să conțină suficiente garanții procedurale care ar permite persoanelor acuzate de comiterea unor infracțiuni să beneficieze de un proces echitabil în cadrul procedurilor desfășurate de către autoritățile de investigație. În particular, legea trebuie să instituie o procedură bazată pe principiul contradictorialității, care să garanteze egalitatea armelor între partea acuzării și partea apărării, să-i permită persoanei să beneficieze de asistența unui avocat, să prezinte probe etc.

25. În eventualitatea în care persoana investigată consideră că autoritatea de investigație nu dispune de competența materială necesară pentru a investiga faptele de care o acuză, legea trebuie să prevadă remedii în acest sens. În această cauză, Curtea observă că articolul 251 alin. (2) din Codul de procedură penală le permite persoanelor investigate de comiterea unor infracțiuni să solicite declararea nulității actelor întocmite cu încălcarea prevederilor legale referitoare la competența materială. Prin urmare, Curtea reține că articolul 20 din Constituție nu este incident.

26. Cu privire la articolul 21 din Constituție, Curtea constată că prevederile criticate nu diminuează din garanțiile procedurii referitoare la prezumția de nevinovăție, în funcție de competența materială a autorității de investigație. Persoana investigată beneficiază de prezumția de nevinovăție atât timp cât vinovăția sa nu este stabilită „dincolo de orice îndoială rezonabilă” (a se vedea DCC nr. 40 din 8 mai 2018, § 35 și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului citată acolo). Sarcina de a demonstra vinovăția persoanei la comiterea infracțiunii imputate îi revine acuzării (DCC nr. 50 din 19 aprilie 2022 § 29). Prin urmare, Curtea reține că articolul 21 din Constituție nu este incident.

27. Cu privire la incidența articolului 25 din Constituție, Curtea reține că acest articol prevede că percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și conform procedurii prevăzute de lege. De asemenea, acest articol prevede condițiile și termenele maxime de reținere și arestare a persoanelor. Articolul 25 din Constituție nu conține nicio prevedere referitoare la autoritatea de investigație competentă să solicite reținerea sau arestarea persoanei. Din această perspectivă, articolul 25 din Constituție nu este afectat.

28. Cu privire la incidența articolului 26 din Constituție, Curtea menționează că dreptul la apărare, garantat de articolul 26 din Constituție, reprezintă totalitatea prerogativelor și posibilităților pe care persoanele le au, potrivit legii, în vederea apărării intereselor lor. În prezenta cauză, Curtea reține că prevederile contestate nu limitează în vreun fel dreptul persoanei de a-și apăra poziția sa în cadrul procesului penal, atât în faza urmăririi penale, cât și în faza judecării cauzei (a se vedea DCC nr. 51 din 28 mai 2020, § 20).

29. Referitor la pretinsa încălcare a articolelor 60 și 124 din Constituție, care stabilesc că Parlamentul este unica autoritate legislativă a statului și, respectiv, că competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii

se stabilesc prin lege, Curtea observă că legislatorul a reglementat competența materială a organelor de urmărire penală în Capitolul III al Codului de procedură penală. Așadar, legislatorul a stabilit că organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lui prin ordonanța procurorului (articolul 266 din Cod). Prin ordinul ministrului afacerilor interne se înființează subdiviziunea specializată a Poliției, care va avea calitatea de organ de urmărire penală (articolul 14 din Legea cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27 decembrie 2012). De asemenea, competența materială a Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale este stabilită de articolul 270² alin. (1) din Codul de procedură penală. Alineatul (2) din același articol prevede că Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale conduce urmărirea penală în cauzele în care urmărirea penală este efectuată, *inter alia*, de către organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne.

30. Prin urmare, așa cum competențele Procuraturii sunt reglementate prin lege, Curtea reține că dispozițiile articolelor 60 și 124 din Constituție nu sunt incidente.

31. În consecință, pentru că nu s-a constatat existența vreunei ingerințe în drepturile fundamentale invocate de autorul excepției, Curtea nu reține incidența articolelor 1 alin. (3), 16, 23 și 54 din Constituție.

32. Așadar, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 9 alin. (5) lit. b) din Legea cu privire la procuratură, a textului „art. 266” de la articolul 270² alin. (2) din Codul de procedură penală, a articolului 14 alin. (2) din Legea cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului și a punctului 16 din Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției, ridicată de dl Silviu Potîrniche, parte în dosarul nr. 1-2006/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 6 decembrie 2022

DCC nr. 167

Dosarul nr. 114g/2022